

Dnr. Ju2025/00311

Till
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
med kopia till
ju.L5@regeringskansliet.se

Svenska Röda Korsets yttrande över "Hyra anstaltsplatser utomlands" (Ds 2025:1)

Svenska Röda Korset har beretts tillfälle att lämna synpunkter på promemorian "Hyra anstaltsplatser utomlands" (Ds 2025:1) och vill med anledning av detta framföra följande i för oss relevanta delar.

Sammanfattning av Svenska Röda Korsets synpunkter

- Svenska Röda Korset avstyrker förslaget att utlänningar som hålls i förvar och inom kriminalvården kan placeras i anstalt utomlands. Vid ett förvarstagande utanför Sveriges gränser riskerar möjligheterna för familjer att upprätthålla kontakt att begränsas då bestämmelser för tillgång av telefon, besök med mera, varierar även i jämförbara länder i Sveriges närområde och medlemmar i EU eller EES.
- Svenska Röda Korset är mycket kritiska till externplacering i sig och särskilt på en anstalt utomlands då det riskerar att omöjliggöra besök till förvarstagna vars anhöriga inte har uppehållstillstånd i Sverige och saknar praktiska och rättsliga möjligheter, och potentiellt medel, för att genomföra dessa.

Svenska Röda Korset

Swedish Red Cross

Croix-Rouge Suédoise

Cruz Roja Sueca

الأحمر الصليب
السويدي

Medlem av
Internationella
rödakors- och
rödhalmånefederati
onen

Adress
Box 30182
Lindhagensgatan 126
112 51
Stockholm
Sverige

Telefon
08-4524600
Fax
08-4524601

Internet
www.redcross.se
Bankgiro
900-8004

E-post
inof@redcross.se
Organisationsnummer
802002-8711

- Svenska Röda Korset vill särskilt framhålla att ett förvarstagande utanför Sverige riskerar barns möjligheter att upprätthålla kontakt med en frihetsberövad förälder och därmed försvåra en redan påfrestande omständighet, både på grund av avstånd och andra utmaningar i samband med besök på anstalter utan samma barnperspektiv som i svensk kriminalvård.
- Svenska Röda Korset föreslår att om så ändå sker att utlänningar förvarstas i anstalt utomlands, bör personer med barn under 18 år helt undantas med hänsyn till barns rätt att upprätthålla kontakt med sin förälder.

Svenska Röda Korsets utgångspunkter för yttrandet

Röda Korsets uppdrag är att förhindra och lindra mänskligt lidande, skydda liv och hälsa och att säkerställa respekt för varje människas värde. Inom ramen för det uppdraget arbetar vi för att säkerställa respekt för internationell humanitär rätt, mänskliga rättigheter och humanitära värderingar och principer.

Svenska Röda Korsets verksamhet i förvar, häkte och anstalt

Svenska Röda Korset är en del av den Internationella rödakors- och rödahalvmånerörelsen, som under lång tid arbetat för att förbättra förhållandena för människor som har frihetsberövats. Runt om i världen besöker organisationens representanter fängelser och andra låsta institutioner. I Sverige startade besök hos frihetsberövade på anstalten i Gävle år 1965. Idag har Svenska Röda Korset besöksverksamhet på förvar, häkten och anstalter, i överenskommelse med Migrationsverket respektive Kriminalvården. Att upprätthålla eller återupprätta kontakt när en familjemedlem frihetsberövas är en av rörelsens kärnverksamheter. Det görs bland annat genom korta öppna familjehälsningar, så kallade rödakorsmeddelande mellan frihetsberövade och deras nära och kära, dialog med myndigheterna om att placera

frihetsberövade i närheten till deras familj och efterforskning av familjemedlemmar som har förlorat kontakten.

Svenska Röda Korsets synpunkter på utredningens förslag

Utredningen har haft till uppgift att utreda förutsättningarna för att hyra anstaltsplatser utomlands. Detta innefattar även utlännningar som hålls i förvar och som placeras inom kriminalvården. Enligt utredningen bedöms det inte finnas skäl för att begränsa målgruppen för placering i anstalt utomlands till intagna med annat än svenskt medborgarskap.

13.8 Förvar

Förslag: En utlänning som hålls i förvar och som placeras i kriminalvård, ska få placeras i en kriminalvårdsanstalt utomlands. En utlänning som har tagits i förvar enligt lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar eller som är eller har varit föremål för prövning i ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen ska inte få placeras i en kriminalvårdsanstalt utomlands.

Svenska Röda Korset avstyrker utredningens förslag om att hyra anstaltsplatser utomlands och ett förvarstagande av utlännningar i anstalter utanför Sveriges gränser. Vår position är att förvarstagna aldrig bör placeras i häkte, polisarrest eller på anstalt. När så ändå sker ska externplaceringen beslutas som sista utväg, endast i undantagsfall och bör vara så kortvarig som möjligt. I linje med dess administrativa karaktär bör villkoren och behandlingen i förvaret vara av icke-bestrafande karaktär. Detta innebär att förvarstagnas frihet inte ska begränsas utöver vad som är strikt nödvändigt. Exempelvis bör de kunna röra sig fritt inom förvar och måste kunna ha meningsfull kontakt med omvärlden.¹ Möjligheten att kunna upprätthålla

¹ Förvarstagande av migranter och asylsökande. Svenska Röda Korsets positionspapper nr. 2 (2019) Svenska Röda Korset

förbindelse med personer utanför förvaret är av stor vikt för förvarstagna och deras välmående.²

Vid ett förvarstagande utomlands riskerar möjligheterna för familjer att upprätthålla kontakt att begränsas. Personer placerade i svenska förvar har tillgång till mobiltelefon, dator med uppkoppling, videosamtal och fysiska besök. Trots internationella förpliktelser, regler kring behandling av intagna och övriga grundläggande fri- och rättigheter varierar bestämmelser för tillgången av telefon, besök med mera, även i jämförbara länder i Sveriges närområde och medlemmar i EU eller EES. FN:s kommitté mot tortyr har i sin granskning av Danmarks planer att hyra anstaltsplatser utomlands ifrågasatt hur danska myndigheter effektivt ska kunna övervaka och säkerställa att dansk lagstiftning följs i en anstalt i ett annat land och hur eventuella överträdelser ska kunna utredas.³ Samma frågetecken kan resas kring Sveriges förmåga att säkerställa rättssäkerhet vid förvar i anstalter utomlands. I likhet med FN:s kommitté mot tortyr ser Svenska Röda Korset risker med att placering utanför Sveriges gränser kan försvåra tillgången till juridisk hjälp, konsulärt stöd och kontakt med familj.

En externplacering på en anstalt utomlands kan omöjliggöra besök till förvarstagna. Långa avstånd kan få till följd att familjemedlemmarna inte har råd eller möjlighet att genomföra resor för att besöka anhöriga som är frihetsberövade.⁴ Vid en externplacering utomlands kan möjligheterna att upprätthålla kontakt försvåras. Detta riskerar att drabba migranter med begränsad inkomst, till exempel ekonomiskt bistånd enligt LMA. Särskild hänsyn måste dessutom tas till de vars anhöriga inte har uppehållstillstånd i

² Bortom förvar – en undersökning om alternativ till förvar och effekterna av frihetsberövande (2022) Svenska Röda Korset, s. 36.

³ Concluding observations on the eighth periodic report of Denmark (8 December 2023) United Nations Committee against Torture, <https://docs.un.org/en/CAT/C/DNK/CO/8>

⁴ Bortom förvar – en undersökning om alternativ till förvar och effekterna av frihetsberövande (2022) Svenska Röda Korset, s. 37.

Sverige och därmed saknar både möjligheter och medel att genomföra besök utomlands.

Vid ett förvarstagande utanför Sverige riskerar särskilt barns möjligheter att upprätthålla kontakt med en frihetsberövad förälder att försvåra redan ansträngande förhållanden. Det är inte ovanligt att barn påverkas när en förälder, vårdnadshavare eller nära släkting frihetsberövas. Barnen är ofta de dolda offren, som berörs av att en anhörig förvarstas. Separation från nära och kära är svårt för barn. Det stör familjelivet och kan ha en betydande inverkan på barns ekonomiska och psykosociala trygghet samt deras psykologiska utveckling och välbefinnande.⁵

Svenska Röda Korset vill understryka att när barn besöker släktingar som är frihetsberövade måste det vara en grundläggande prioritering att upprätthålla familjebanden. Detta gäller även enligt Barnkonventionen. Familjerelationer är en viktig del av barnens utveckling, välbefinnande och känsla av trygghet. Kontakten mellan anhöriga måste vara regelbunden och meningsfull. Lämpliga arrangemang måste vidtas vid besök med möjlighet till fysisk beröring. Omständigheterna för hur besök sker kan vara en anledning till oro för barn och deras familjer, såsom långa och mödosamma resor, påträngande kroppsvisiteringar och personal som saknar barnkompetens och inte beaktar barns särskilda behov och utsatthet.⁶ Barnets rätt till att fysiskt träffa sin förälder bör inte ersättas med kontakt via eventuell elektronisk kommunikation.

I Sverige kan en viss hänsyn tas till geografisk närhet vid placering av förvarstagna som har barn. I anstalt kan besökstider på tre timmar erbjudas. På vissa anstalter finns förutsättningar, såsom besökslägenheter, där det går

⁵ Children in Detention (2019) International Committee of the Red Cross

⁶ Ibid.

att laga mat, se på TV och leka tillsammans sina barn.⁷ I Sverige tas stor hänsyn till barn som besöker föräldrar som har frihetsberövas med anpassat bemötande, besöksfoldrar med bilder riktade till barn samt aktiviteter och besöksrum för familjer. Det finns flera stödföreningar för barn var föräldrar är frihetsberövade som har uppsökande verksamhet på anstalter i Sverige. Dessa förutsättningar garanteras inte, även i många jämförbara länder i Sveriges närområde och medlemmar i EU eller EES.

Svenska Röda Korset föreslår att om förslaget att utlänningar förvarstas i anstalt utomlands ändå sker bör personer med barn under 18 år helt undantas med hänsyn till barns rätt att upprätthålla kontakt med sin förälder.

SVENSKA RÖDA KORSET

Johann Knigge

Avdelningschef, nationell verksamhet

⁷ [Till dig med barn - För dömd eller häktad | Kriminalvården](#), hämtat 2025-04-25